

Севастьянова О. А. Безперечний геній планетарного масштабу / Севастьянова О. А. // Матеріали до Міжнародної науково-практичної конференції «Тарас Шевченко в долі слов'янських народів: діалог через століття і кордони. – К.: ННДІУВІ, 2014. – С. 247 – 251.

Анотація. Стаття розкриває постать Т. Шевченка як символ українства, речника етнонаціонального буття та духовного консолідатора українського народу.

Ключові слова: геній, дух, символ, поет, художник.

Севастьянова Ольга Анатоліївна

Відокремлений підрозділ «Лисичанський педагогічний коледж Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»

БЕЗПЕРЕЧНИЙ ГЕНІЙ ПЛАНЕТАРНОГО МАСШТАБУ

У кожної країни є своя історія, національний дух, символи, святі й найдорожчі міста. Коли ми говоримо про Тараса Шевченка, не потрібно окремо виділяти, тлумачити всі ці слова. Геній української культури увібрав у себе суцільне уявлення про український дивосвіт, соціокультурний простір минулих, сучасних і майбутніх епох. Саме з нього розпочалася нова історія української культури. Історія постійно засвідчує людству, що проста правда геніальніша за вигадливі й незрозумілі речі. Так у чому ж криється та геніальність, яка простіша за правду?! Тарас Григорович Шевченко – це наш символ, геній і дух. Так, у березні вся Україна та світ будуть відзначати 200-річчя від дня народження всесвітньо відомого поета, художника та громадського діяча, нашого національного генія — Тараса Шевченка. І не випадково, що Указом Президента України цей рік оголошено Роком Тараса Шевченка. Які б часи не переживало українське суспільство, Шевченкове слово завжди буде актуальне. Якщо до його думки прислухається не одно покоління, подолавши історичні кризи століть, якщо його слово лунає далеко за межами нашої країни, - він геніальний учитель, про подібність якого ніхто не говорить. Кобзар - єдиний і неповторний геній української культури. Шевченко творчо використав багатющий досвід попередників і сучасників в українській, російській і зарубіжній літературах, але в поезію він прийшов сказати своє, нове слово. Адже, хто читав Шевченка і здібний відчувати і мислити, той знає, що після прочитання його поезії людська душа бачить нові обриси в старих предметах і совість набуває ту гостроту, яка виникає у вперто відточуванім лезі. Тарас Шевченко з бігом часу став у нас поетом, пошана до якого перетворилася на всенациональну. Тарас Шевченко виступив як поет-новатор, приніс з собою в

українську літературу «слово нове», новий світ поезії, неповторні образи, картини й барви, небачене раніше багатство й широчінь тем, ідей, мотивів, жанрових форм, вивів українську літературу на шлях реалізму й народності.

Кобзар писав: «Історія мого життя складає частину історії моєї Батьківщини». Народним Тарас Шевченко вважав такого письменника, в якого національне постає як загальнолюдське. Звідси його декларації про єдність слов'янських земель як частини Всесвіту. "Нехай житом-пшеницею, як золотом, покрита нерозмежованою останеться навіки од моря і до моря — слов'янська земля", — писав Т. Шевченко. Першим наставником Шевченка була народна творчість. Вся його творчість – і поета, і художника – жила соками української народної творчості. Тараса Шевченка не випадково визнано фундатором нової української літератури. Хоча деякі тенденції її розвитку вже можна було побачити в окремих творах деяких письменників, саме Шевченко перетворив українську літературу на явище літератури всесвітньої, його творчий геній ніби подолав звичні кордони. Саме в його творчості найповніше розвинулися засади, що згодом стали провідними для передових письменників другої половини ХІХ - початку ХХ століть: народність і реалізм, що розкривали справжнє життя в усій його повноті та багатогранності. Постає великого Кобзаря українського народу надихала не лише письменників, йому та його літературним образам присвячували свої твори такі відомі композитори, як М. Лисенко та Майборода. Разом з поетичним генієм Шевченко сприйняв від свого талановитого народу ще й талант художника-живописця. Віщі перо і пензель гармонійно поєдналися в його творчій індивідуальності, бо він був органічним виявленням і втіленням великої і багатогранної обдарованості народу. Треба сказати, що поетичний талант Шевченка було визнано скоріше аніж художній. Коли поетична спадщина налічує 240 творів, то мистецьке близько 1200 робіт. У студентські роки Шевченко створює багато робіт, та лише три з них було відзначені радою Академії мистецтв, а Шевченка було нагороджено срібною медаллю. Але художнє визнання з першими художніми спробами до українця не прийшло. Академія не даремно носила титул імператорської. Вона дійсно була оплотом царизму, вона підтримувала лише тих художників, які у своїх картинах прославляли чиновників, поміщиків, царизм. Тарас не писав великих полотен, як його сучасники. Найбільшою його роботою, як живописця, була «Катерина». Він любив творити полотна малих розмірів, в яких вбачав глибокий зміст. Тарас Шевченко — геній планетарного масштабу. Його праці перекладені на більшість мов світу. У багатьох державах за межами України встановлено пам'ятники Шевченка. На честь поета названі парки, виші, бульвари, театри і вулиці. Майже на усіх континентах світу є пам'ятники Шевченкові. Починаючи

з 1962 року, щорічно присуджуються Державні премії України імені Т. Г. Шевченка в галузі літератури і мистецтва. За цей час почесного звання шевченківського лауреата удостоєні П. Тичина, О. Гончар, П. Загребельний, В. Сосюра, М. Бажан, Г. Тютюнник, Ю. Збанацький, П. Майборода, С. Людкевич, О. Кульчицька, А. Малишко, В. Касіян, І. Драч, Л. Новиченко, Д. Павличко, М. Вінграновський, В. Стус, Б. Антоненко-Давидович, М. Жулинський, Р. Лубківський та інші митці. За рішенням ЮНЕСКО, ювілеї Т. Г. Шевченка відзначалися в усіх державах світу, в багатьох із них вийшли переклади “Кобзаря”. Не дивно, що твори Кобзаря перекладені всіма слов'янськими мовами, а також грузинською, вірменською, казахською, узбецькою, німецькою, англійською французькою, датською, новогрецькою, іспанською, хінді, японською, в'єтнамською, корейською, румунською, італійською, угорською, малайською, бенгальською та багатьма іншими мовами. Творчість Шевченка постає чи не найвидатнішим всеєвропейським і світовим явищем. Були окремі літературні спроби, але настільки несміливі й наслідувальні стосовно панівної культури, що ставали панською іграшкою, а не грандіозним мистецьким явищем і національно-соціальним викликом, яким була творчість великого Кобзаря. Саме Шевченко вперше в історії порушив тисячолітню німоту соціальних низів. Тому “Кобзар” і має планетарне значення, саме українським словом вперше заговорили невідомі досі для елітарної культури світи, речником яких став українець, він своєю творчістю демократизував європейську та світову культуру. Всі ми — вічні учні Тараса Шевченка. В свято і будень маємо звертатися до його творчості, приходити і приїжджати до музеїв і пам'ятників Великому сину українського народу. Він — вершинна парость родового дерева нашої нації, виразник і хранитель народного духу. Шевченко для свідомості українців — не просто національна культура. Він — наш всесвіт. Його вірші, полотна надихають і зачаровують людей по всій планеті. І не важливо, який у тебе колір шкіри, національність, свідомість, наскільки далеко живеш від України і скільки знаєш про її історію і культуру. Ідеї, думки, вся творчість Шевченківського генія стали тим живим феноменом, який і зараз розвивається у свідомості українського суспільства. Тарас Шевченко — символ українства, речник етнонаціонального буття та духовний консолідатор українського народу.